

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 listopada 2016 r. w B.

sprawy z odwołania J. H. oraz S. H.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym rolników

na skutek apelacji J. H. oraz S. H.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 marca 2016 r. sygn. akt V U 1075/15

I. oddala apelację;

II. odstępuje od obciążania odwołujących kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za II instancję.

SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 29 maja 2015r. stwierdził wobec S. H. ustanie od 30.08.2005r. - ubezpieczenia społecznego rolników, w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno-rentowego. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z informacji Urzędu Gminy w J. oraz oświadczeń dzierżawcy gospodarstwa rolnego i (...) (męża ubezpieczonej) wynika, iż S. H. nie prowadzi działalności rolniczej i po wygaśnięciu umowy dzierżawy tj. od dnia 30.08.2005 r. gospodarstwo rolne należące do J. H. jest nadal użytkowane przez dotychczasowego dzierżawcę. Ponadto organ rentowy wskazał, że również z treści odwołania ubezpieczonej od decyzji KRUS w przedmiocie odmowy przyznania świadczenia z ubezpieczenia społecznego rolników wynika, że S. H. nie wykonywała pracy w gospodarstwie rolnym.

Sąd Okręgowy w Białymstoku, który rozpoznał odwołanie złożone przez S. i J. H., wyrokiem z dnia 13 grudnia 2016r. oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że J. H. i S. H. są małżeństwem od 1981 r. Decyzją z dnia 25.03.1991r. S. H. została objęta ubezpieczeniem społecznym rolników – począwszy od 01.01.1991 r. (k. 1 akt KRUS).

W dniu 29 sierpnia 2000 r. J. H. zawarł z W. G. (1) - w formie aktu notarialnego - umowę dzierżawy działki rolnej (wraz z budynkami gospodarczymi z wyłączeniem domu mieszkalnego) położonej w obrębie K. w gminie J., oznaczoną w rejestrze gruntów numerem 139, o powierzchni 17,12 ha (k. 99 akt organu). W związku z powyższym Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 5 października 2000 r. stwierdził ustanie rolniczego ubezpieczenia społecznego S. H. i J. H. od dnia 1 października 2000 r., tj. z końcem III kwartału 2000 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy zamieścił informację o obowiązku zgłoszenia się do KRUS po wygaśnięciu umowy dzierżawy (k. 103 akt organu).

Umowa dzierżawy zawarta z W. G. (1) wygasła z dniem 29 sierpnia 2005 r. Zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników odwołujący dokonali w dniu 30 sierpnia 2006 r. (k. 159 akt KRUS). Na podstawie zaświadczenia przedłożonego przez PT KRUS z dnia 30 sierpnia 2006 r. oraz aktu notarialnego z dnia 29 sierpnia 2000 r. organ rentowy stwierdził, że J. H. posiada od dnia 30 maja 2005 r. gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 1 ha przeliczeniowego, a także, że w okresie od 30 sierpnia 2005 r. do 22 maja 2006 r. nie podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu. Wskazał także, że odwołujący nie mają ustalonego prawa do emerytury lub renty ani ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i na tej podstawie wydał w dniu 30 sierpnia 2006 r. decyzję stwierdzającą podleganie S. i J. H. ubezpieczeniom społecznym rolników (od dnia 30 sierpnia 2005 r.), a także obowiązek opłacania składek (k. 163 akt KRUS).

W dniu 2 marca 2015 r. S. H. złożyła w Oddziale KRUS wniosek o emeryturę rolniczą. Prezes KRUS decyzją z dnia 18 czerwca 2015 r. odmówił wnioskodawczyni prawa do świadczenia wskazując, że nie spełnia ona warunków przewidzianych w art. 19 i 20 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a mianowicie nie legitymuje się co najmniej 30-letnim okresem ubezpieczenia i nie zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej (k. 388 akt organu). S. H. w odwołaniu od powyższej decyzji wskazała m.in., że w 2000 r. wyprowadziła się wraz z dziećmi z gospodarstwa i od tamtego czasu go nie prowadzi, a także nie korzysta z jego pożytków. Podała również, że w chwili obecnej gospodarstwo jest prowadzone przez osobę trzecią, tj. dzierżawcę (bez formalnie sporządzonej umowy). Twierdziła, że osoba, która zajmuje się gospodarstwem obsiewa ziemię i zbiera plony na swoją rzecz (k. 2-3v akt sprawy VU 906/15). W związku z okolicznościami podniesionymi przez S. H. w odwołaniu od w/w decyzji, KRUS przeprowadził postępowanie wyjaśniające, mające na celu zweryfikowanie okresów podlegania ubezpieczeniu społecznemu przez skarżącą.

Na podstawie przedstawionych w odwołaniu od decyzji z dnia 18 czerwca 2015 r. okoliczności i informacji uzyskanych w toku postępowania wyjaśniającego (wskazujących na niewykonywanie - przez S. H. - pracy w gospodarstwie rolnym, a także użytkowanie gospodarstwa rolnego przez W. G. (1) po wygaśnięciu dzierżawy), Prezes KRUS decyzją z dnia 29 maja 2015 r. (obecnie zaskarżoną) stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego skarżącej od 20 sierpnia 2005 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego decyzja organu rentowego była uzasadniona. Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników ubezpieczeniu temu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny oraz domownik rolnika – jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Definicję rolnika, domownika oraz działalności rolniczej zawiera art. 6 ustawy. Zgodnie z tym przepisem ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) rolniku - rozumie się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia,

2) domownikowi - rozumie się osobę bliską rolnikowi, która: a) ukończyła 16 lat, b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

3) działalności rolniczej - rozumie się działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej.

Na podstawie art. 5 ustawy przepisy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka rolnika, chyba że ten małżonek nie pracuje w gospodarstwie rolnika ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym.

Powołane wyżej przepisy prowadzą do jednoznacznego wniosku, że niezbędną przesłanką do uznania podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, jest faktyczne prowadzenie działalności rolniczej. Niewątpliwie nie jest bowiem wystarczające samo posiadanie gospodarstwa rolnego, choćby nawet powyżej 1 ha przeliczeniowego, bądź zamieszkiwanie z osobą, która takie gospodarstwo nabyła, czy też bycie jej małżonkiem. Sam fakt bycia współwłaścicielem bądź posiadaczem gospodarstwa rolnego, czy też bycie małżonkiem rolnika nie jest równoznaczny z prowadzeniem działalności rolniczej. Powyższe stanowisko judykatury potwierdza również wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 maja 1995 r. III AUr 126/95 (OSA 1995/6 poz. 52), w którym wprost stwierdzono, iż: "małżonek rolnika nie pracujący w gospodarstwie rolnym i nie uczestniczący ze współmałżonkiem w prowadzeniu gospodarstwa rolnego lub gospodarstwa domowego bezpośrednio związanego z gospodarstwem rolnym, nie podlega ustawowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników przewidzianemu w art. 4 i 5 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1993 r. Nr 71, poz. 342)". Uznać zatem należy, że tylko ten małżonek rolnika pracuje w jego gospodarstwie rolnym, który przyczynia się do właściwego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, czyli wykonuje takie czynności w gospodarstwie rolnym, bez których funkcje gospodarstwa nie mogłyby być zrealizowane.

Przeprowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe wykazało, że S. H. w 2000 r. wyprowadziła się z gospodarstwa męża i zamieszkała wraz z dziećmi w S. (oddalonej o około 30 km). Od tego czasu nie pracuje w gospodarstwie rolnym i nie uczestniczy w prowadzeniu gospodarstwa rolnego.

W ocenie Sądu I instancji zeznania przesłuchanych w sprawie świadków: E. W., B. W., W. G. (1), M. B. (1) oraz zeznania S. i J. H. przesłuchanych w charakterze strony, potwierdziły, że odwołujący prowadzili ogródek przydomowy na uprawę warzyw i owoców, w związku z czym skarżąca przyjeżdżała do gospodarstwa 3-4 razy do roku. Sąd nie dał wiary zeznaniom S. H., iż mimo tego, że nie prowadziła fizycznie gospodarstwa rolnego, to zarządzała nim, bowiem często spotykała się z dzierżawcą gospodarstwa (...), aby sprawdzić czy pole jest zasiane i użytkowane, a także w sprawie dotacji i obszaru zasianych przez niego działek.

W ocenie Sądu wyjaśnienia odwołującej - z uwagi na jej jasne i kategoryczne stwierdzenie, iż od 2000 r. nie prowadzi jakiegokolwiek działalności rolniczej i nie korzysta z pożytków (zawarte w treści odwołania od decyzji KRUS z 18 czerwca 2015 r.) - są niewiarygodne.

Natomiast nawet gdyby przyjąć na podstawie zeznań świadków, iż odwołująca kilka razy do roku przyjeżdżała na gospodarstwo po owoce i warzywa bądź też drewno na opał, to i tak w ocenie Sądu nie sposób uznać, że czynności wykonywane okazjonalnie w przydomowym ogródku, są tożsame z pracą w gospodarstwie rolnym, prowadzeniem tego gospodarstwa, albo że wpływają w sposób istotny na jego funkcjonowanie, tym bardziej, że w rzeczywistości gospodarstwo w dalszym ciągu było użytkowane przez dotychczasowego dzierżawcę W. G. (1), który w oświadczeniu z dnia 12.05.2015 r. wskazał, że grunty, które były przedmiotem umowy dzierżawy z dnia 29 sierpnia 2000 r. nadal są przez niego użytkowane i to on opłaca podatki za te grunty (k. 418 akt KRUS). Powyższe, w piśmie z dnia 27 maja 2015 r., potwierdził także J. H., który wskazał, że gospodarstwo rolne od wielu lat uprawiane jest w większości przez W. G. (1). Podał on, że w 2005 r. upłynął termin obowiązywania umowy dzierżawy, jednakże strony umówiły się ustnie, że umowa będzie trwała nadal.

W tej sytuacji Sąd uznał, iż S. H. nie spełnia warunków do objęcia jej ubezpieczeniem społecznym od 30 sierpnia 2005 r., albowiem nie pracowała w gospodarstwie rolnika, ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym.

Końcowo Sąd I instancji stwierdził, że stosownie do art. 39 ust. 4 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w razie zmiany stanu faktycznego lub stanu prawnego, na podstawie którego wydano decyzję o ustaleniu podlegania ubezpieczeniu, organ rentowy może wydać nową decyzję w sprawie. Należało zauważyć, że decyzja z dnia 30 sierpnia 2006 r. została wydana na podstawie zgłoszenia ubezpieczonych, przy czym odwołujący nie wskazali organowi rentowemu, że S. H. od 2000 r. nie zamieszkuje w gospodarstwie rolnym oraz w nim nie pracuje. Nie powiadomili KRUS także o tym, że gospodarstwo jest w dalszym ciągu użytkowane przez dotychczasowego dzierżawcę i to w dotychczasowym zakresie. W konsekwencji organ rentowy po ujawnieniu tej informacji zasadnie wydał nową decyzję w sprawie niepodlegania przez wnioskodawczynię ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ta nowa decyzja dezaktualizuje nie tylko wcześniejszą decyzję organu rentowego, lecz także jej skutki prawne. Wymieniony wyżej przepis w odniesieniu do ustalenia podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników dopuszcza bowiem możliwość stosowania znanej w prawie ubezpieczeń społecznych instytucji wznowienia postępowania przed organem rentowym, do której nie mają zastosowania przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Błędnie zatem wywodzą ubezpieczeni, że niedopuszczalne było weryfikowanie przez organ rentowy jego wcześniejszej decyzji o ustaleniu podlegania ubezpieczeniu, tym bardziej że została ona wydana w wyniku wprowadzenia organu rentowego w błąd. Organ rentowy nie tylko jest uprawniony do takiej weryfikacji, lecz ma wręcz obowiązek ustalania, czy ujawnione okoliczności nie wskazują na konieczność wydania odmiennej decyzji.

Sąd podkreślił również, iż w zakresie uchybień w postępowaniu przed organem KRUS skarżąca powinna zastosować środki odwoławcze przewidziane w kpa, czy też w przepisach regulujących postępowanie przed sądami administracyjnymi. Sądy powszechne rozpatrują sprawy z odwołań od decyzji ZUS tylko w ściśle określonym zakresie, badając ich merytoryczną zasadność. W ich kognicji nie pozostają kwestie zachowania formalnych warunków określonych procedurą administracyjną. W sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego, przedmiot oraz zakres rozpoznania i orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych wyznacza treść tej decyzji.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli S. i J. H., zarzucając

1) naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd zasady swobodnej oceny dowodów polegające na zaniechaniu dokonania oceny zebranego materiału dowodowego we wzajemnym powiązaniu ze sobą oraz na wyprowadzeniu z materiału dowodowego wniosków niepoprawnych logicznie, z naruszeniem podstawowych zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, co w rezultacie spowodowało dokonanie przez Sąd błędnych ustaleń faktycznych, w tym dokonanie ustaleń faktycznych w oderwaniu od treści dowodów z dokumentów, zeznań świadków, zeznań strony odwołującej, m.in. błędne przyjęcie, że:

- odwołująca - S. H. jako żona rolnika nie pracowała w gospodarstwie rolnym męża położonym w K. i gospodarstwie domowym związanym z tym gospodarstwem,
- odwołująca nie wskazała organowi rentowemu, że od 2000 r. nie zamieszkuje w gospodarstwie rolnym,
- odwołująca nie powiadomiła organu, że gospodarstwo jest w dalszym ciągu użytkowane przez dzierżawcę,

podczas, gdy ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że bez wątpienia

odwołująca pracowała w gospodarstwie rolnym męża i gospodarstwie domowym, powiadomiła

organ o swoim miejscu zamieszkania oraz że część gospodarstwa jest wdzierżawiona

na rzecz W. G. (1);

b) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd dowodów zebranych w sprawie świadczących o prowadzeniu przez odwołującą działalności rolniczej w gospodarstwie rolnika i prowadzeniu gospodarstwa domowego związanego z gospodarstwem rolnym oraz wiedzy organu rentowego na temat miejsca zamieszkania odwołującej i sposobu prowadzenia przez nią działalności rolniczej, m.in. pominięcie:

- pisma KRUS z dnia 30 sierpnia 2005 r. skierowanego do odwołującej na adres w S.,
- pism i wniosków odwołującej dotyczących zaległości w składkach ubezpieczeniowych męża, gdzie odwołująca wskazywała swój adres w S.,
- wyjaśnień odwołujących co do pracy w gospodarstwie rolnym męża,
- protokołu z wizytacji przeprowadzonej w gospodarstwie płatnika w dniu 6 października 2005 r.,
- pisma KRUS z dnia 29 września 2006 r.,
- decyzji MOPS-u dotyczących przyznania pomocy finansowej na rzecz odwołującej,
- decyzji (...) o przyznaniu płatności do gruntów rolnych z tytułu prowadzonej działalności rolniczej,

z których to dokumentów jednoznacznie wynika, że organ rentowy posiadał informację, gdzie odwołująca zamieszkuje, kto dzierżawi pole uprawne oraz w jaki sposób prowadzone jest gospodarstwo rolne oraz domowe przez odwołującą, które to pominięcie stanowi przekroczenie przez Sąd zasady swobodnej oceny dowodów, gdyż Sąd zaniechał dokonania oceny zebranego materiału dowodowego we wzajemnym powiązaniu ze sobą oraz wyprowadzenia z materiału dowodowego wniosków poprawnych logicznie zgodnie z zasadą logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, co ostatecznie doprowadziło do przyjęcia błędnych okoliczności wskazanych w pkt a) powyżej,

2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 5 w zw. z art. 6 pkt 1) i 3) ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U.2015.704 j.t. ze zm., zwanej dalej u.u.s.r.) poprzez ich błędną wykładnię, tj., zawężenie przez Sąd I instancji zakresu znaczeniowego pojęcia „osobistej pracy w gospodarstwie rolnika” jedynie do stałej, codziennej pracy fizycznej w gospodarstwie rolnym, bez uwzględnienia specyfiki prowadzonych upraw, niewymagających codziennej obecności w gospodarstwie w okresach poza sezonem uprawnym oraz pominięciu okoliczności, że osobiste prowadzenie prac poza sezonem może przejawiać się w zarządzaniu gospodarstwem, planowaniu upraw, pobieraniu pożytków, co nie skutkuje automatycznie zaprzestaniem pracy w gospodarstwie rolnym,

b) art. 7 ust. 1 w zw. z art. 5 u.u.s.r. poprzez ich niezastosowanie, tj. stwierdzenie przez Sąd, że odwołująca od dnia 30 sierpnia 2005r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu jako małżonka rolnika pracująca w gospodarstwie rolnym męża lub gospodarstwie domowym, podczas gdy w omawianych okolicznościach sprawy odwołująca od 2005 r. do 2015 r. pracowała w gospodarstwie rolnym męża i gospodarstwie domowym związanym z tym gospodarstwem, wobec czego podlega w/w ubezpieczeniom,

c) naruszenie art. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 36 ust. 1 pkt 1) i art. 3a u.u.s.r. poprzez wykładnię ww. przypisów w sposób naruszający zasadę demokratycznego państwa prawnego, w tym przede wszystkim zasadę zaufania jednostki do państwa, albowiem Sąd rozpatrujący sprawę w I instancji zaaprobował decyzję wydaną na podstawie wskazanych przepisów, podczas gdy podstawa prawna tej decyzji jest niewłaściwa i nie powinna stanowić narzędzia umożliwiającego organowi rentowemu wydania decyzji z datą wsteczną, zwłaszcza jeśli powoduje dla

odwołującej tragiczne skutki w tak ważnej kwestii, jaką jest kwestia ubezpieczenia społecznego; ponadto organ rentowy w chwili wydawania decyzji o objęciu odwołującej ubezpieczeniem w 2005 r. znał wszystkie okoliczności związane z jej pracą w gospodarstwie rolnym męża i gospodarstwie domowym, zatem nawet jeśli doszło do błędu w wydaniu decyzji, to nie wskutek działania czy zaniechania leżącego po stronie odwołującej, a winy leżącej po stronie organu, przez co odwołująca nie może teraz ponosić tak tragicznych skutków decyzji z 2015 r. wydanej z mocą wsteczną.

Wskazując na powyższe skarżący wnosili o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez orzeczenie, że ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego, emerytalno-rentowego S. H. nastąpiło od dnia 29 maja 2015 r.,

2) zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołujących kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacje wniesione przez wnioskodawców były niezasadne. Sąd Apelacyjny w pełni podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Wbrew zarzutom apelacji, przy wydaniu zaskarżonego wyroku nie doszło do naruszenia przepisów prawa procesowego – art. 233 § 1 kpc. Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku szczegółowo omówił stan faktyczny sprawy, omówił zebrane dowody i dokonał oceny materiału dowodowego w sposób właściwy, z zachowaniem zasad logicznego rozumowania oraz doświadczenia życiowego. Bezsprzecznie w dniu 4 marca 2015r. S. H. złożyła wniosek o emeryturę rolniczą. Decyzją z dnia 11 marca 2015r. Prezes KRUS odmówił skarżącej prawa do emerytury rolniczej z uwagi na to, że z akt emerytalnych wynikało, iż wnioskodawczyni nie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej.

W obszernym odwołaniu od tej decyzji wnioskodawczyni podała, iż w 2000 roku wyprowadziła się z gospodarstwa wraz z dziećmi i od tego czasu nie prowadzi go, nie korzysta z jego pożytków. Mieszka w S., od wielu lat pozostaje pod opieką MOPS w S., korzysta ze świadczeń pomocy społecznej, jest zarejestrowana jako osoba poszukująca pracy.

W dalszej części odwołania wnioskodawczyni powołując się na przepisy ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników dowodziła, iż od wielu lat nie korzysta w żaden sposób z gospodarstwa, nie prowadzi go, nie pobiera pożytków, wprawdzie pozostaje nadal w związku małżeński z właścicielem gospodarstwa, ale od wielu lat nie prowadzi z mężem wspólnego gospodarstwa, jak też nie mieszka z mężem od wielu lat. Wskazała, iż nie korzysta w żaden sposób z gospodarstwa, nie jest zarejestrowana jako producent rolny, a tym samym nie ma z tego tytułu żadnego dochodu, co powinno prowadzić do wniosku, że całkowicie zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej. Dołączona do wniosku decyzja Ośrodka Pomocy (...) w S. z dnia 13 czerwca 2011r. zawiera informację, iż dochód na osobę w rodzinie S. H. wynosi „0 złotych”. Przyznany tą decyzją zasiłek celowy w kwocie 320 zł był przeznaczony na zakup żywności. Kolejna decyzja (...) w S. z dnia 18 maja 2012r. dotyczy przyznania zasiłku okresowego z powodu długotrwałej choroby, w wysokości 526,50 zł miesięcznie na okres od 1 maja do 30 września 2012r. W 2013r. odwołująca miała przyznany zasiłek okresowy z powodu bezrobocia w wysokości 684 zł miesięcznie od 1 stycznia do 30 kwietnia 2013r., przy dochodzie „0 złotych”. W 2014r. odwołującej przyznano zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia w wysokości 684 zł miesięcznie na okres od 1 września do 31 grudnia 2014r. Podobnie w 2015r. przyznano okresowy zasiłek z tytułu bezrobocia na okres od stycznia do 30 kwietnia 2015r. w kwocie 456 zł miesięcznie.

W dniu 22 maja 2015r. odwołująca złożyła w KRUS Oddział (...) w B. pismo sformułowane w innym tonie, dowodzące, iż korzystała z plodów rolnych pochodzących z części gospodarstwa, z dóbr lasu, jak też zarządzała wraz z mężem gospodarstwem w okresie od zakończenia pisemnej umowy dzierżawy z W. (...). Postępowanie w sprawie z odwołania S. H. od decyzji odmawiającej przyznania emerytury rolniczej, prowadzone pod sygn. V U 906/15, zostało zawieszona w związku z decyzją z dnia 29 maja 2015r. o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do odwołującej.

W dniu wydania tej decyzji J. H. złożył w KRUS oświadczenie, że gospodarstwo rolne w K. jest od wielu lat uprawiane w ramach umowy dzierżawy przez W. G., również po 2005r., kiedy wygasła pisemna umowa dzierżawy. Korzystanie przez żonę (zamieszkałą w S.) z gospodarstwa polegało na uprawie ogrodu wokół domu, korzystaniu z sadu, lasu (owoce, opał). Z informacji uzyskanych w Ośrodku Pomocy (...) w S. z dnia 22 VII 2015r. (k. 459 akt KRUS J.H.) wynika, iż począwszy od 1 października 2009r. S. H. nie wykazywała dochodu z gospodarstwa rolnego, a od 1 września 2008r. była ujęta we wspólnym gospodarstwie domowym z trojgiem dzieci (bez męża).

W świetle powyższych dowodów, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczyni – będąca żoną rolnika – nie prowadzi z mężem wspólnego gospodarstwa domowego, skoro wyprowadziła się wraz z dziećmi do S. w 2000r. (dowód – zeznanie S. H. – k. 48 odw., k. 49). Nie jest też wiarygodne obecne twierdzenie wnioskodawczyni o korzystaniu z gospodarstwa rolnego, zwłaszcza po zlikwidowaniu linii (...) z S. w kierunku gospodarstwa w – jak twierdzi skarżąca – 2006r., przy odległości pomiędzy S. a gospodarstwem wynoszącej 32 km (k. 49). Skarżąca nie wyjaśniła, w jaki sposób było możliwe częste korzystanie przez nią z gospodarstwa w sytuacji, gdy nie mogła do niego dojechać publicznym środkiem transportu. Ponadto – w ocenie Sądu Apelacyjnego – należy dać wiarę twierdzeniom skarżącej zawartym w odwołaniu od decyzji odmawiającej przyznania S. H. prawa do emerytury. W obszernym odwołaniu wnioskodawczyni kilka razy powtórzyła, iż od 2000r. mieszka w S., nie prowadzi od wielu lat działalności rolniczej, nie pobiera pożytków z gospodarstwa, nie ma z tytułu jego posiadania żadnych dochodów, nie płaci podatku rolnego. Wskazała również, że od wielu lat nie prowadzi z mężem wspólnego gospodarstwa i nie mieszka z mężem. Podała, że nie jest zarejestrowana jako producent rolny. Skarżąca w tymże odwołaniu podała również, że w chwili obecnej gospodarstwo nie jest również prowadzone przez męża, a przez osobę trzecią, która obsiewa ziemię i zbiera plony na swoją rzecz.

Nie można podzielić stanowiska skarżącej prezentowanego w apelacji, iż nie rozumiała ona, czym jest prowadzenie działalności rolniczej. Z treści odwołania w sprawie VU 906/15 wypływa całkowicie odmienny wniosek. Późniejsze pisma i wyjaśnienia S. H. miały już tylko na celu próbę odwrócenia negatywnych skutków, jakie wiązały się dla niej wyłączeniem z ubezpieczenia społecznego rolników z datą wsteczną.

Mając powyższe na uwadze, nie można również podzielić zarzutów apelacji dotyczących naruszenia prawa materialnego, wymienionych w pkt 2 zarzutów apelacyjnych. Nie doszło przy wyrokowaniu do naruszenia art. 5 w zw. z art. 6 pkt 1 i 3 i art. 7 ust. 1 ustawy rolniczej. Nie negując stanowiska skarżącej, iż prowadzenie działalności rolniczej może polegać również na zarządzaniu gospodarstwem, planowaniu upraw, pobieraniu pożytków, należy stwierdzić, że czynności te nie były przez apelującą wykonywane w odniesieniu do gospodarstwa rolnego, będącego własnością jej męża J. H.. W sprawie było bezsporne, iż po upływie okresu, na jaki była zawarta umowa dzierżawy, dotychczasowy dzierżawca W. G. (1) nadal użytkował grunty objęte tą umową oraz opłacał podatki (oświadczenie – k. 39 akt KRUS dot. S. H.). Fakt ten potwierdził również właściciel gospodarstwa (...) H. (pismo złożone dnia 29 maja 2015r. – k. 40 w/w akt). Istotą umowy dzierżawy jest uprawianie i pobieranie pożytków z gruntów przez dzierżawcę ziemi. Zgodnie z art. 693 § 1 kc przez umowę dzierżawy wydzierżawiający zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydzierżawiającemu umówiony czynsz; § 2 stanowi, iż czynsz może być zastrzeżony w pieniądzu lub świadczeniach innego rodzaju, może być również oznaczony w ułamkowej części pożytków.

W świetle powyższych uregulowań niewiarygodne jest twierdzenie odwołujących, jak też zeznanie świadka W. G. (1), jakoby „nie decydował on, co ma siał na polu, które dzierżawi, a decydowali o tym odwołujący razem, mówili mu, co ma siał, nieraz mówili, żeby zaorał koło sadu, posiał trawę” (k. 45 odw.). W sytuacji, gdy małżonkowie H. pozostawali od lat w separacji, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie ma podstaw, aby dać wiarę temu, że odwołująca brała udział w zarządzaniu gospodarstwem rolnym męża. Zeznania świadka M. B. (2) – zięcia wnioskodawców (k. 45 – odw.) wskazują na sporadyczne wizyty odwołującej w miejscu położenia gospodarstwa (Krasne), które z pewnością nie mogą być zakwalifikowane jako „praca w gospodarstwie rolnika”, jak tego wymaga w stosunku do małżonka rolnika przepis art. 5 ustawy rolniczej. Skoro małżonkowie od lat pozostają w separacji, a skarżąca od 2000r. mieszka w S. z dziećmi, to nie może być również mowy o jej pracy w gospodarstwie domowym rolnika (męża). Nie doszło również do naruszenia przez Sąd I instancji art. 2 Konstytucji RP w zw. z art. 36 ust. 1 pkt 1 i art. 3 a ustawy rolniczej.

Wbrew przekonaniu apelujących decyzje KRUS z 30 sierpnia 2006r. (k. 163 akt KRUS dot. J. H.) i z dnia 29 maja 2015r. (k. 428 w/w akt) mają charakter deklaratoryjny. Decyzja z dnia 30 sierpnia 2006r. została wydana na skutek zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego rolników S. H. (k. 159 w/w akt), w którym jako jej „adres do korespondencji” podano adres w S. przy ul. (...). W aktach KRUS brak jest informacji o faktycznej separacji małżonków H. oraz o wyprowadzeniu się przez S. H. wraz z dziećmi z domu w K. do S.. A zatem nieprawdziwe jest twierdzenie apelujących, iż organ rentowy przed wydaniem decyzji z dnia 30 sierpnia 2006r., jak też w okresie późniejszym dysponował wiedzą na temat sytuacji rodzinnej małżonków. Dopiero odwołanie złożone przez S. H. od decyzji odmawiającej prawa do emerytury rolniczej stanowiło dla organu rentowego źródło wiedzy o sytuacji rodzinnej małżonków H. i nie spełnianiu przez skarżącą wymogów stawianych małżonce rolnika, niezbędnych do stwierdzenia podlegania z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników. Informacja ta stała się podstawą faktyczną wydania zaskarżonej decyzji z dnia 29 maja 2015r.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku na podstawie art. 385 kpc. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 kpc, mając na uwadze sytuację osobistą i materialną apelujących. S. H. utrzymuje się ze świadczeń opieki społecznej. J. H. został wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników, a z akt rentowych KRUS nie wynika, aby pracował zawodowo lub miał prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników.

Z tych względów orzeczono jak w wyroku.

er

SSA Bożena Szponar - Jarocka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Dorota Elżbieta Zarzecka

er